

Beleidsplan Bee Foundation

2017-2021

‘Meters maken voor bijen’

1

Inhoudsopgave

1. Samenvatting
2. Aanleiding
3. Informatie over de organisatie
4. Probleemstelling
5. De doelstelling en beoogde resultaten
6. Plan van aanpak
7. De doelgroepen, de belangrijkste belanghebbenden
8. Communicatie
9. Risico's
10. Impact
11. Duurzaamheid
12. Evaluatie
13. Locatie
14. Het team
15. Adresgegevens

1. Samenvatting

Er is een urgent probleem rondom de bijen. Ze hebben veel te weinig voedsel. Bijen leiden chronisch honger. Daardoor sterven de bijen langzaam uit.

Diverse maatschappelijke organisaties – waaronder Greenpeace – luiden de noodklok. Een groeiend aantal imkers en regionale initiatieven om bloemen te zaaien geeft aan dat mensen graag iets willen doen voor de bijen. Ondanks diverse campagnes en initiatieven rondom de bijensterfte zijn maar weinig mensen op de hoogte wat de kern van het probleem is.

Het onderwerp van de bijensterfte raakt aan de essentie van het leven op aarde: het toont aan dat alles wat leeft met elkaar is verbonden.

Bee Foundation wil het probleem bij de wortel én landelijk aanpakken. Bee Foundation legt bijenoases aan, die zorgen voor meer voedsel voor de bijen. Bijenoases zijn voedselvelden met meerjarige, inheemse, gifvrije bloemen en planten in de kruidlaag, struiklaag en boomlaag. Deze bijenoases worden aangelegd langs bermen, dijken, bedrijfsterreinen, stadsparken en/of braakliggende grond en worden onderhouden door groenbeheerders, die hiervoor training krijgen in bijvriendelijk beheer. Met deze bijenoases creëren we lange termijn oplossingen voor het voedselprobleem van de bijen en bieden we derhalve een structurele aanvulling op de regionale initiatieven van veelal eenjarige bloemenstroken. Onze droom is 10.000 hectare bijenoases in 10 jaar.

De aanleg en het beheer van bijenoases wordt gefinancierd door sponsoring van bedrijven, giften van particulieren en in een slimme samenwerking met gemeenten en terreinbeheerders. Bee Foundation vraagt mensen en bedrijven om meters bloemen te sponsoren. Voor elke 5 euro kan één vierkante meter bijenoase worden aangelegd en de beheerder getraind worden voor een periode van vier jaar.

Bee Foundation zet ook in op het creëren van verwondering, bewustzijn en kennis over de samenhang van de wereld van de bijen en de wereld van de mensen. Activiteiten die hiermee samen hangen zijn lezingen, excursies, bij-lessen op scholen etc.

Na de aanleiding en informatie over de organisatie wordt in dit beleidsplan achtereenvolgens de probleemstelling, doelstellingen, plan van aanpak en doelgroepen gepresenteerd.

2. Aanleiding

Bee Foundation is een initiatief van imker en activiste Sonne Copijn. Sonne kwam heel direct in aanraking met de problematiek van wilde bijen, namelijk dat zij chronische honger hebben, omdat ons bloemrijke agrarisch landschap na de Tweede Wereldoorlog langzaam is veranderd in een groene woestijn zonder stuifmeel en nectar.

Oorzaken van die honger zijn ruilverkaveling, schaalvergroting, monoculturen en systematisch gebruik van herbiciden en insecticiden. De combinatie van ondervoeding en landbouwgif verzwakken bijen, hommels en vlinders en zorgt voor hoge sterfte.

Sonne ziet dit als een maatschappelijk probleem en met haar maken ook overheden, bedrijven en groenbeheerders zich zorgen over de bijensterfte. Sonne was op zoek naar mogelijkheden om meer voedsel voor bijen te creëren op een manier die ook daadwerkelijk een structurele bijdrage levert op landelijk niveau. Vanuit die zoektocht is Stichting Bee Foundation geboren.

3. Informatie over de organisatie

In november 2015 is Bee Foundation opgericht om een basis voor handelingsperspectief te bieden waarin het welzijn van bijen, hommels en vlinders gediend wordt. Als aanvulling op de tientallen regionale initiatieven wil Bee Foundation op nationaal niveau een lange termijn aanpak uitrollen om het probleem structureel op te lossen.

Eenzijds doet Bee Foundation dit met het realiseren van bijenoases en verbindingsroutes voor bijen, hommels en vlinders met schoon, gevarieerd voedsel in voorjaar, zomer en najaar. Het gaat hierbij niet om eenjarige bloemenstroken maar om een biodiverse biotoop van bloemen, struiken en bomen. Deze biotopen alias bijenoases worden professioneel aangelegd en langjarig onderhouden door biotoopbeheerders, die hier vanuit Bee Foundation een training voor krijgen. Het doel is om binnen 10 jaar minimaal 10.000 hectaren bijenoase te realiseren die samen bijdragen aan een ecologische Bij-structuur. Aan particulieren en bedrijven wordt gevraagd om een de aanleg van bijenoases te steunen. Voor elke geschonken vijf euro's realiseert Bee Foundation één vierkante meter bijenoase in Nederland.

Daarnaast geeft Bee Foundation bij-lessen over bijen. Doelgroepen zijn o.a. scholen, vrijwilligers en grondeigenaren en –beheerders.

De organisatie is gebouwd naar een Raad van Toezicht model met een Raad van Toezicht van minimaal 3 personen, een Raad van Bestuur met minimaal 1 persoon en een werkteam van freelancers en vrijwilligers. Een Raad van Advies staat de organisatie bij vanuit een economische, culturele, wetenschappelijke en maatschappelijke achtergrond. Zij zetten hun kennis, ervaring en netwerk in voor de doelstelling van Bee Foundation.

4. Probleemstelling

Bijen en andere bestuivende insecten zijn er slecht aan toe. Op dit moment wordt wereldwijd 40% van alle bijensoorten met uitsterven bedreigd. Van de circa 360 bijensoorten die Nederland telt, staat zelfs meer dan de helft op de rode lijst. Een alarmerende zaak, want bijen zijn verantwoordelijk voor de bestuiving van bijna 90% van de wilde bloeiende plantensoorten en voor meer dan 75% van onze belangrijkste landbouwgewassen. Bijenkasten die door imkers worden geplaatst zijn voor de landbouw niet genoeg: zowel in volume als in kwaliteit is landbouwoogst gebaat bij een diverse en talrijke aanwezigheid van bestuivende insecten. Zonder bestuivende insecten neemt de biodiversiteit af en kunnen we de meeste fruit-, groente- en notensoorten uit ons dieet schrappen. In een recent verschenen rapport¹ noemt de VN de functie van bestuivers dan ook kritiek voor het functioneren van ecosystemen en ons eigen voortbestaan.

Fig. 1 Supermarkt met en zonder producten die van bestuiving afhankelijk zijn

De basis van het probleem: bijen hebben chronisch honger. Door focus op grootschalige monoculturen is het voedsel voor de bijen weggevalen. Door de grootschaligheid van de landbouw zijn er minder randen, dus minder wilde inheemse bloemen in de akkerranden, houtwallen of hagen, terwijl bijen juist daar hun voedsel kunnen vinden. Met name wilde bijen hebben het moeilijk op het Nederlandse platteland. De meeste wilde bijen nestelen in de grond en moeten binnen een paar honderd meter voldoende voedsel kunnen vinden. Voor hun voedselvoorziening kunnen wilde bijen ook terecht in natuurgebieden. Probleem is echter dat naast het platteland ook de natuur schraler is geworden voor bestuivers. Zo is het blauwgrasland (bloemrijk grasland) in Nederland sterk in omvang gedaald; vanaf de negentiende eeuw liep dit terug van ruim 100.000 hectare tot ongeveer 50 hectare nu. Droog heidegebied, tevens belangrijk

1 <http://www.ipbes.net/article/press-release-pollinators-vital-our-food-supply-under-threat>

gebied voor bijen en andere bestuivers, is tussen 1850 en nu afgenomen met meer dan 95%. Een hieruit voortvloeiend probleem is de versnippering van het leefgebied. De resterende kleine gebieden zijn niet meer met elkaar verbonden. Hierdoor raken populaties geïsoleerd en is de kans op uitsterven groter. De maatschappelijke belangstelling voor het welzijn van de bij maakt het de wilde bijen nóg lastiger. Er komen steeds meer imkers en daarmee steeds meer honingbijen, terwijl het totale voedselaanbod voor alle bijen niet toeneemt. De verdeling van het voedsel onder wilde bijen en honingbijen wordt hierdoor in veel situaties onevenwichtiger. Een andere grote boosdoener is de toepassing van bestrijdingsmiddelen in de landbouw. Naast het verdelgen van onkruiden die de bijen nodig hebben voor hun voedsel, vormen de bestrijdingsmiddelen ook een schadelijke en dodelijke bedreiging voor de bijen zelf. Als laatste moet hier ook de klimaatverandering genoemd worden met steeds extremere droge en natte periodes. Bij heftige droogte is een bloeiperiode snel voorbij. Is het lange tijd erg nat of koud, dan vliegen de bijen niet uit om stuifmeel en nectar te zoeken, met als gevolg dat de zaden loos blijven en het jaar erop er nog minder bloemen zijn.

Bee Foundation wil deze opeenstapeling van problemen vanaf de basis aanpakken door de huidige voedselomstandigheden van bijen, hommels en vlinders direct te verbeteren met de aanplant en het beheer van bijenoases. Het gaat om de aanplant van meerjarig voedsel in de kruid-, struik- en boomlaag op verschillende locaties door het hele land die met elkaar bijdragen aan een Ecologische Bijstructuur bouwen. Met educatie wil Bee Foundation bijdragen aan kennis, betrokkenheid en handelingsperspectief zodat kinderen en volwassenen zich duurzaam kunnen verbinden met de natuur.

5. De doelstelling en beoogde resultaten

I. Direct meer bijenvoedsel: 10.000 hectare bijen-oase in tien jaar

Met de aanleg van bijenoases wil Bee Foundation op korte termijn de levensomstandigheden van bijen, hommels en vlinders voor de lange termijn verbeteren. Om te overleven hebben bijen van de lente tot de herfst een opeenvolging van bloeiende vegetatie nodig. Sommige soorten hebben zeer specifieke dieetwensen en vliegen slechts op bepaalde bloemen in een beperkt jaargetijde. Zo hebben grijze zandbijen bijvoorbeeld bloeiende wilgenkatjes nodig. Hier kan rekening mee gehouden worden door de wilgenbomen niet allemaal tegelijk te knotten. Het realiseren van bijenoases vraagt om grote locaties (bij voorkeur van een hectare of meer) die professioneel aangelegd en beheerd worden. Bermen, dijken, bedrijfsterreinen, stadsparken en braakliggende grond zijn uitermate geschikt hiervoor en overvloedig beschikbaar door het hele land. Bee Foundation ziet het als haar taak om de grondeigenaren te enthousiasmeren en hun groenbeheerders te trainen.

II. Verbinding met de natuur: 250 bij-lessen in tien jaar

Het belang van de bestuivers voor onze voedselzekerheid toont aan hoe nauw wij mensen verbonden zijn met de natuur. De bedreiging van de bestuivers is exemplarisch voor de verstrengeling van ons lot met dat van de natuur. Met educatie in de vorm van bij-les wil Bee Foundation kinderen en volwassenen vanuit de verwondering voor de bijenwereld laten ervaren dat

we deel uitmaken van het grotere ecosysteem. Handelen binnen de grenzen van dit ecosysteem is essentieel voor een veilige toekomst voor de mensheid. Het vergroten van economische groei als een losstaande factor en tegelijkertijd de milieu-impact daarvan minimaliseren is niet langer voldoende. De bijen zijn daar een goed voorbeeld van en tevens een ingang om het grotere verhaal te vertellen.

III. Verbinding met de natuur: 5 permanente bij-lessen

Als bijenoases worden aangelegd op terreinen die zichtbaar zijn voor het publiek is het wenselijk om een permanente bij-les aan te bieden waar volwassenen en gezinnen laagdrempelig worden uitgedaagd om zich in te leven in de wondere wereld van de bijen en insecten. Een permanente bij-les willen we ontwikkelen in de vorm van o.a. 'Wilde bijen en bloemen beleefpaden.'

IV Capacity Building: van vrijwilligersinitiatief tot professionele organisatie

Bee Foundation is in november 2015 gestart als vrijwilligersinitiatief en wil zich ontwikkelen tot een professionele organisatie met landelijke impact.

6. Plan van aanpak

I. 'Verkoop' van meters bijenoase & het trainen van biotoopbeheerders

Door middel van crowdfunding en sponsoring worden bijenoases zowel door particulieren als bedrijven gefinancierd. Eén vierkante meter bijenoase staat gelijk aan een schenking van 5 euro. Hiermee kan de aanleg en het begeleiden van (vier jaar) beheer van een vierkante meter bijenoase gefinancierd worden. Bijenoases worden aangelegd vanaf een paar honderd vierkante meter tot meerdere hectaren.

De aanleg en het onderhoud van de bijenoases vraagt een andere aanpak dan groenbeheerders nu gewend zijn. Voor een optimaal resultaat voor bijen, hommels, vlinders en andere insecten hebben de groenbeheerders dan ook training nodig, die Bee Foundation verzorgt. De groenbeheerders worden zo echte biotoopbeheerders. Tevens draagt Bee Foundation zorg voor (de coördinatie van) de aanleg en begeleidt Bee Foundation de eerste vier jaar de beheerder. Daarna heeft de groenbeheerder genoeg kennis en ervaring om de bijenoase zelfstandig en duurzaam te onderhouden. De groenbeheerder is een ware bijen-biotoopbeheerder geworden.

II. Het geven van bij-lessen

Met verschillende bij-lessen willen we schenkers, scholieren, vrijwilligers, grondeigenaren en -beheerders verwondering bieden over de schoonheid en noodzaak van bijen, hommels en vlinders en tevens kennis en bewustzijn overdragen over de oorzaken en oplossingen van de bijensterfte.

III. Het wilde bijen en bloemen beleefpad

Landschapsbeheerders met een publieke functie willen we permanente bij-lessen aanbieden in de

vorm van 'Het wilde bijen en bloemen beleefpad'.

IV. Van een vrijwilligersinitiatief uitgroeien tot een professionele organisatie

Met hulp van de leden van de Raad van Advies en de Raad van Toezicht kan Bee Foundation een groot en relevant netwerk aanspreken om een vliegende start mee te maken. Om dit netwerk te bereiken worden er communicatiemiddelen ontwikkeld, zoals folders, website, social media en een digitale nieuwsbrief. Ook voor het werven van schenkingen voor meters bijenoase en voor het ontwikkelen van bij-lessen wordt ondersteunend materiaal ontwikkeld, zoals certificaten en lesmateriaal.

Jaarlijks wordt een jaarplan en begroting gemaakt en het jaarverslag en financiële resultaten overlegd.

7. Doelgroepen en belanghebbenden

- Grondeigenaren van dijken, bermen, stadsparken, bedrijfsterreinen en braakliggende grond – oftewel Rijkswaterstaat, de Nederlandse Spoorwegen en ProRail, waterschappen, gemeentes, ondernemers, groenbeheerders en particulieren – die hun grond (deels) willen transformeren in bijenoases.
- Particulieren, organisaties en bedrijven die geld schenken.
- Scholen, festivals, organisaties, bedrijven en overheidsinstellingen die kennis en bewustzijn van hun leerlingen, publiek en medewerkers over het bijenprobleem willen vergroten.

8. Communicatie

De communicatiestrategie van Bee Foundation berust op de gedachte dat bijen veel mensen aan het hart gaan en dat mensen graag iets willen bijdragen. Door meters bijenoase als haakje voor verhalen aan te bieden, kunnen enthousiaste ambassadeurs in hun eigen kringen meewerken om mee te helpen aan de doelstellingen van Bee Foundation. Bedrijven schenken bijvoorbeeld meters bijenoase aan hun zakelijke relaties of medewerkers en maken daarmee meteen het verschil voor bijen. Tegelijk communiceren ze erover: niet alleen aan de betreffende relaties/medewerkers, maar via al hun communicatiekanalen, zodat een veel groter publiek wordt bereikt, waardoor weer nieuwe enthousiaste bedrijven en particulieren worden aangesproken die instappen en meehelpen. Een netwerkstrategie dus.

De communicatiestrategie van Bee Foundation is op basis van bovenstaande uitgangspunten tweeledig: basale, eigen communicatie en free publicity enerzijds en massievere communicatie via partnerships anderzijds. Vanaf de start is met Bee Foundation sterk ingezet op free publicity om aandacht voor de doelstellingen van de stichting te krijgen, op het 'verkopen' van meters bijenoase en op realisatie van bijenoases. De aanpak is nu al succesvol. Zonder noemenswaardig budget werden plaatsingen gerealiseerd in o.a. NPO Plein 5, Algemeen Dagblad, Vrij Nederland, Happinez, De Correspondent, enzovoort.

Bee Foundation ontwikkelt een toolkit met formats, verhalen, argumenten, fact sheets, te interviewen personen, beeldarchief e.d. waarmee de diverse partners succesvol hun eigen communicatie over de samenwerking met Bee Foundation kunnen uitwerken. Daarnaast legt Bee Foundation de basis voor eigen communicatie door het ontwikkelen van een website, strategie voor social media, nieuwsbrief, folders, beursmateriaal, zaadzakjes, enzovoort.

9. Risicomanagement

Risico's	Oplossing
Bezuinigen van bedrijven op MVO.	Goed en breed netwerk opbouwen en aan sterk imago werken. Fondsenwervingscapaciteit in huis hebben.
Klimaatgrilligheid in relatie tot bijenbiotoop, waardoor bijvoorbeeld het zaadgoed niet opkomt.	Afstemming met ecooloog en zaadleverancier en goed afstemmen op weersverwachtingen.
Beheer niet conform afspraak, zoals te diep frezen, andere grondbestemming, te laat maaien, niet afvoeren maaisel.	Goede afspraken maken met beheerders en regelmatig contact onderhouden, evt. eigen frees met stelbalk aanschaffen en uitlenen.

10. Impactmeting

I. Direct meer bijenvoedsel: 10.000 hectare bijenoase in tien jaar

We houden overzicht op het totale oppervlakte van de bijenoases die door Bee Foundation zijn aangelegd. Hiermee wordt de bijenpopulatie substantieel versterkt tot een robuuste wilde bijenpopulatie. Dit wordt gemeten aan de hand van de populatiemetingen door entomologen.

II. Verbinding met de natuur: 250 bij-lessen in tien jaar

Gemiddeld nemen 10.000 mensen deel aan een bij-les (1.000 per jaar).

III. Verbinding met de natuur: de aanleg van 5 beleefpaden

Met de landschapsbeheerders die een beleefpad hebben aangelegd evalueren we het gebruik ervan. Doel van deze evaluatie is om het beleefpad optimaal te benutten door het gebruiksvriendelijk en goed bereikbaar te maken en de communicatie eromheen levend te houden.

IV. Capacity Building: van vrijwilligersinitiatief tot professionele organisatie

Het waarmaken van de bovenstaande drie doelstellingen met een professioneel team. De verwachting is dat dit met alleen de inzet van vrijwilligers niet binnen 10 jaar zal lukken.

11. Duurzaamheid

Het aantal schenkingen en het daaraan gerelateerde aantal meters bijenoase is voldoende om jaarlijks de organisatie- en uitvoeringskosten te dragen. Dit punt is bereikt met 4 hectare bijenoase per jaar. Door met een professioneel team aan de slag te zijn komt er voldoende capaciteit om structureel 4 hectare bijenoase per jaar te kunnen aanleggen.

12. Evaluatie

- **Evaluatie met schenkers van meters bijenoase:** we evalueren in het eerste jaar na aanleg van de bijenoase. Vervolgens informeren we tussentijds (in de periode van vier jaar) en evalueren we nogmaals aan het eind van de periode van 4 jaar.
- **Evaluatie met de grondbeheerder:** we evalueren tenminste jaarlijks over de gang van zaken van de bijenoase.
- **De zelfevaluatie wordt als volgt gedaan:** jaarlijks wordt in het voorjaar aan de hand van de jaarrekening en het bestuursverslag door de Raad van Toezicht met het bestuur geëvalueerd. Het bestuursverslag wordt SMART omschreven, waardoor impactmeting goed mogelijk is.

13. Locatie

Het kantoor van Bee Foundation is gevestigd in het midden van het land in Groenekan. bijenoases en bijlessen kunnen in alle dorpen, steden en provincies van Nederland worden aangeboden.

14. Het team

- Sonne Copijn is initiatiefnemer en directeur-bestuurder van Bee Foundation. Zij is verantwoordelijk voor de uitvoering van het beleid.
- Loes van Loenen is projectleider en ondersteunt de directeur-bestuurder. Zij is verantwoordelijk voor een gestroomlijnde en tijdige uitvoering .
- Frans Willem Pompe is vormgever en adviseert over de juiste communicatie en marketing.
- Annelijn Steenbruggen is kwartiermaker en adviseert de directeur-bestuurder en de projectleider(s) bij het opstellen van projectplannen en is tevens verantwoordelijk voor de fondsenwerving.

15. Adresgegevens

Stichting Bee Foundation

Adres: Groenekaneweg 90 A, 3737 AH Groenekan

Contactpersoon: Sonne Copijn, tel: 06-22584818

info@bee-foundation.nl

www.beefoundation.nl en www.bijenoase.nl

Rekeningnummer: NL 57 RABO 0307340619

Fiscaalnummer (RSIN): 855716514

KvK-nummer: 64552829